

ROBERT SCHUMAN – Graditelj Evrope

Porušen zid

Mladi iz Vzhodne Nemčije so poleti 1989 smeje se prestopali avstrijsko-madžarsko mejo. Iz države – zapora in zatiralskega ozračja, kar je že preteklost, so se veselo podali v svobodne dežele z novimi potnimi listi Zvezne republike Nemčije, ki so jim jih s težavo posredovale nemške organizacije. Kot prvi so napovedali, da se bo zid podrl.

Sledili so dogodki: na stotine ‘trabijev’ (trabantov) so zapuščali vzhodnonemški turisti, ki so bežali na Zahod. Tisoči rojakov pa so se zatekali v ambasade Zvezne republike Nemčije v Pragi, Varšavi, Budimpešti. Vlaki so te begunce iz ‘rdečega raja’ vozili v Zvezno republiko Nemčijo.

Med tem so vzhodnonemške cerkvene skupnosti prirejale molitvene shode, ki so spominjali na množične mirne politične demonstracije. Partijska policija si ni upala streljati nanje; molitveno orožje je bilo močnejše.

Končno so malo pred božičem uradno razdejali zid. Televizija je v živo prenašala odprtje brandenburških vrat v Berlinu in polepšala božič 1989. Mladi, ki so si pomagali ob prečkanju zidu, so ganili svet. Med tem je televizija kazala jokajočo ženo in s tem opozorila, da so poprej kruto ubijali vse, ki so poskušali uiti čez 'zid sramote'. Končno se je zid sesul brez kaplje prelite krvi.

Prerok

Francoski politik Robert Schuman je to napovedal že prej. V težkem obdobju hladne vojne je zapisal: „Že veliko let trpimo zaradi ideološke razmejitvene črte, ki razdvaja Evropo. Vzpostavljena je na silo. Padla bo v svobodi.“

Padec zidu in ideologije za njim je povzročila nova Evropa, rojena iz vere kristjana in po vztrajnem prizadevanju ustvarjalca miru. Ko prebiramo Schumanove spise o Vzhodni Evropi, nas presenečata jasnovidnost in predvidljivost tega politika, ki ga je navdihoval globok krščanski čut: „Ustvariti moramo Evropo ne le zaradi koristi svobodnih narodov, ampak jim moramo pridružiti tudi narode Vzhodne Evrope. Ko se bodo osvobodili sedanjega jarma, nas bodo zaprosili, da se nam pridružijo in ne da jih le moralno podpremo.“

Robert Schuman je načrtoval in uresničeval vzajemno, bratsko Evropo brez meja in predsodkov ter postavil temelje, da bi mogli v svobodi zavreči znamenje ločitve, zgrajeno z nasiljem. Francoskega Lorenca Roberta Schumana vsi priznavajo za 'očeta Evrope', medtem ko se je sam rad opredeljeval za 'mejaša'.

Rodil se je v Luksemburgu, študiral v Nemčiji in imel do konca 1. svetovne vojne, ko je bila Lorena vrnjena Franciji, nemško državljanstvo. Kot pomembne je navedel te podatke: rodil se je 29. junija 1886, na praznik sv. Petra, v Clausnu (Kloster), luksemburškem predmestju.

Kasneje mu je na praznik sv. Petra v vezeh leta 1942 uspelo zbežati iz Nemčije, kjer je bil na svojem domu v hišnem priporu pod nadzorom gestapa. Na begu je večkrat dobil zatočišče v samostanih in redovnih hišah. Med skrivanjem v benediktinski opatiji Saint Martin de Ligugé je opatu Dom Bassetu zaupal svoje zamisli, kako spraviti med sabo obe državi, Francijo in Nemčijo, da bosta sodelovali. V tistem času in razmerah so bile to neverjetne sanje. A Schuman je z vztrajnim pogumom in z močno vero te sanje tudi uresničil.

V tihoti svojega doma v Scy-Chazellesu, v bližini nekega samostana, je 9. maja 1950 pripravil izjavo za zgraditev nove Evrope. To je bila iskrica za neugasljiv ogenj v znamenje miru in krščansko živetega bratstva.

Otroštvo in študij v Nemčiji

Robertov oče Jean Pierre Schuman je bil po rodu iz Evrangea v Loreni, ki je tedaj pripadala Franciji. Kot francoskega vojaka so ga med vojno 1870 – 1871 zajeli Nemci. Po sporu se je vrnil v Loreno, ki je z mirovno pogodbo iz Frankfurta postala nemška pokrajina, ter tako avtomatično dobil nemško državljanstvo. Vseeno pa se je kakšno leto pozneje raje nastanil v luksemburškem Clausnu, kjer je žena Eugenie Duren imela veliko posestvo.

KONRAD ADENAUER – Demokratična Nemčija v Evropski zvezi

Američani Konrada priporočajo, Angleži zavračajo

Pomlad 1945. Druga svetovna vojna se je bližala koncu. Še pred brezpogojno vdajo nacistične Nemčije so Američani, ki so že zavzeli Bonn in Köln, iskali Adenauerja, da bi ga imenovali za svetovalca vojne uprave in za župana Kölna. To mesto je bilo, podobno kakor vsa Nemčija, materialno in moralno razdejano. Vsa mesta so bila porušena. Hitler se je usmrtil v bunkerju berlinske pisarne. Brezpogojno predajo z ustavitvijo spopadov so generali podpisali 8. maja 1945. Zmagovalci – Američani, Angleži, Francozi, Rusi – so zagospodarili nad deželo. Hoteli so jo kaznovati z vojaško upravo in preobraziti.

Zavezniki so Adenauerju upravičeno zaupali. Ta krščanski politik bo vodil ne le Köln, ampak tudi ves nemški narod k demokratičnemu redu in ga pripeljal do bliskovite preнове, izjemnega gospodarskega čudeža in ga

vključil v solidarno, bratsko Evropo ter ga povzdignil v branik krščanske omike zoper nevarnost 'brezbožnega boljševizma'.

Prihodnji kancler Zvezne republike Nemčije je bil kölnski župan že v letih 1917–1933. Hitler ga je, ko je prišel na oblast, odstavil. A leta 1944 so tudi Adenauerja zaprli. Po spodletelem poskusu atentata na firerja 20. julija, ki ga je organiziral general Ludwig Beck, pa je Konradu grozilo, da tudi njega ustrelijo oziroma da bo umrl v koncentracijskem taborišču. V Köln so najprej prišli Američani, potem pa je vojaška oblast prešla v angleške roke. Zavezniki so ponovno poklicali nekdanjega župana mesta, a britanski general John Barraclough, poveljnik cone, je Adenauerja odstavil, češ da je „upravno nesposoben“. Ponižal ga je tako, da mu je prepovedal vsakršno politično delovanje in celo vstop v mesto!

Ameriški podpolkovnik Patterson je Adenauerja drugače ocenil: „Sloves dr. Adenauerja je segal daleč od kölnske pokrajine. Njegovo ime je številka ena na beli listi Nemčije ... Podpisani zelo spoštuje neoporečnost dr. Adenauerja, njegov altruizem ter demokratične vzore njegove osebnosti in dela.“... Sam Adenauer je v Spominih trpko zapisal: „Odstavili so me nacisti, potem pa še zavezniki.“

Adenauerja spoštujejo veličine z vsega sveta

Prav tega 'odstavljenca' so pozneje sprejeli med nesmrtnike francoske Akademije, ga pričakali z najvišjimi častmi v Londonu, Washingtonu in v Rimu. Churchill

ga je ocenil za „največjega nemškega državnika po Bismarcku“. Njegovega pogrebu aprila 1967 so se udeležili ameriški predsednik Johnson, predsednik angleške vlade Wilson, francoski predsednik de Gaulle ter oče Izraela Ben Gurion. Njemu bodo posvečali ulice in trge, njegovo podobo bo videti na denarju in znamkah.

Nemec z zahodnega Rena

Adenauer se je rodil v Kölnu, 5. januarja 1876. Mesto, ki so ga ustanovili Rimljani, je na levem bregu Rena in si deli latinsko omiko še z drugimi mesti, ki so jih osvojili Rimljani (Koblenz, Mainz, Trevir, Aachen/Aquisgrana). Levi breg Rena je kljub vpadam barbarov ohranil prvine krščanskega humanizma, kar ga zbližuje z Zahodom in bo tudi vplivalo na izbiro prihodnjega kanclerja.

Oče Johann Konrad je delal kot tajnik sodišča za skromno plačo. Starša sta bila praktična katoličana in sta tako vzgajala tudi otroke. Molili so vsak dan zjutraj in zvečer, vsa družina je hodila k maši in večernicam. Oče je bil oblasten in strog, trdo je vzgajal otroke, saj je bil tudi sam tako vzgojen. Konrad je že zgodaj skušal križati cvetice, a ga je oče opomnil: „Ne mešaj se v božje mojstrovine!“ Konrad pa je s poskusi nadaljeval tudi na ekološkem in tehničnem področju. Leta 1904 je načrtoval parni reakcijski stroj in preizkušal, kako odpraviti prah, ki ga dvigajo avtomobili. Zahteval je, naj patentirajo njegov postopek za ohranitev čistega zraka zaradi plina ...Vse ga je nagibalo k temu, naj gleda v svetovnem dogajanju Božji vpliv, zato je hotel sodelovati z Njim. Tudi v politiki.

Študij, poroka in vstop v politiko

V Frieburgu, Münchnu in Bonnu je študiral pravo, a ni dosegel doktorata. Pozneje pa je prejel več kot 24 častnih doktoratov od največjih svetovnih univerz. Leta 1901 si je po državnem izpitu v Berlinu z zadostnim uspehom pridobil naslov sodnega oficijala. To povprečnost je verjetno povzročilo takratno slabo zdravje. Zaposlitev je našel pri kölnskem sodišču, leta 1903 pa pri advokatu Kauznu, ki je bil hkrati vodilni politik Centra (Zentrum), nemške katoliške stranke v Kölnu. Prav s to stranko je mladi jurist vstopil v politično življenje v Kölnu; že leta 1906 so ga izbrali za podžupana.

V tistem času se je mladi Konrad pri igri tenisa spoznal z Emmo Weier iz visoke družbe in se z njo 20. januarja 1904 tudi oženil. Imela sta tri otroke: Konrada, Maksa in Rio. Po nekaj letih mirnega družinskega življenja je med 1. svetovno vojno žena hudo zbolela. Konrad jo je negoval do smrti leta 1916, čeprav so ga močno bremenili županski posli in se je zaradi bolezni umaknil v Frieburg. Za župana so ga izvolili 18. septembra 1917. Naslednje leto je Nemčija izgubila vojno. Viljem II. se je odrekel prestolu in zbežal na Nizozemsko. Istega dne, 9. novembra 1918, so razglasili republiko. Köln in vse Porenje so zasedli zavezniki; Angleži prav mesto, kar je še bolj onemogočalo Adenauerjevo upravno prizadevanje.

Med weimarsko republiko

Ob koncu leta 1918 in prve mesece 1919 je živela Nemčija v ozračju komunistične revolucije. Adenauer, ugleden politik weimarske republike, saj je bil župan enega velikih

ALCIDE DE GASPERI – Mir naj bo bratsko sodelovanje med narodi

Zaupanje v De Gasperija

„Imam veliko zaupanje v De Gasperija, ki trdno stoji na zemlji in bi lahko bil eden ‘naših’ (de chez nous)“. To je 29. januarja 1951 med drugim zapisal prijatelju benediktincu francoski zunanji minister Robert Schuman in poudaril nekatere glavne lastnosti italijanskega predsednika vlade Alcideja De Gasperija.

Kakor Konrad Adenauer v Nemčiji tako je bil tudi De Gasperi poklican, da vodi ponižano državo po napovedani in izgubljeni vojni. Italija je bila po dvajsetih letih diktature notranjepolitično in zunanjepolitično oslABLJENA. On ji je povrnil dostojanstvo, jo vključil v skupnost evropskih narodov, ji zagotovil spoštovanje vseh narodov sveta in poskrbel za njen državljanski in gospodarski napredek.

Rodil se je kot avstrijski državlján

Alcide De Gasperi se je rodil 3. aprila 1881 kot sin Amedeja in Marije Morandini v kraju Pieve Tesino, v pokrajini Trento, ki je bila takrat pod avstrijsko vladavino. Izraz 'pieve' je staro ime za župnijo, zato je povezano z vero. (Podobno je Clausen, rojstni kraj prihodnjega prijatelja Roberta Schumana, stara beseda za 'klavzuro'.)

Alcidejev oče je bil c. kr. uslužbenec – policijski vodja. Mladostna leta je De Gasperi preživel med gorami Valsugane. Bil je živahen fant, športnik in navdušen planinec, kar ga je vzgajalo v vztrajnosti in potrpežljivosti, ki se bosta izkazali za dragoceni lastnosti. Sam je dejal: „Pomaga mi tradicija rojstnega kraja, planinarjenje, ki daje trden značaj. Ko se odločiš, se je treba podati na pot. Vsega se lotim zavzeto. Tudi če ne uspem, sem zadostil svoji zavesti.“

Trentsko pokrajino so tedaj naseljevali v glavnem Italijani. V družini, v šoli, cerkvi se je govorilo italijansko, ob Gornji Adiži pa so govorili nemško. Starši so bili praktični katoličani; redno so hodili k maši, dnevno molili rožni venec, se trudili živeti po Božjih zapovedih in gojiti ljubezen.

V družini so bili štirje otroci: najstarejši Alcide, nato Mario – duhovnik, s katerim sta bila zaupna prijatelja. Tretji je bil Avguštin, nato pa sestra Marcela. Ta je pisala kratek, urejen dnevnik, iz katerega je Alcidejeva prvorojenka Marija Romana povzela očetove spomine iz otroštva. Globoka, iskrena povezava med Alcidejem in bratom Mariom odseva v De Gasperijevem izrazu 'bratstvo med

narodi, ko bo kot predsednik vlade govoril o načrtovani Evropski skupnosti. Močne krščanske družinske korenine so rodile duhovni poklic Maria, ki se je dal na razpolago Cerkvi. Lahko jih primerjamo s koreninami prihodnjega kanclerja Konrada Adenauerja, čigar sin Pavel je postal duhovnik kölnske nadškofije. In tudi Robert Schuman je gojil misel na duhovništvo, kar mu je odsvetoval prijatelj, ki ga je usmeril, naj kot kristjan raje deluje v svetu.

Študent v Tridentu

Alcide je obiskoval škofijski kolegij v Tridentu, kjer je bil dokaj prizadeven učenec, zlasti uspešen v italijanščini in filozofiji. Že na liceju se je posvečal socialnim vprašanjem in preučeval encikliko Rerum novarum Leona XIII. Prepričalo ga je, da se mora osebno truditi in prispevati k uresničenju 'družbene popolnosti'.

V Tridentu je prišel v stik z don Celestinom Endricijem, duhovnikom, ki je v rimskem kolegiju Germanicum in na Gregorijanski univerzi dosegel doktorata iz filozofije in teologije ter se vrnil v škofijo, kjer je na konferencah in združenjih širil načela omenjene enciklike. Nastajale so kmetijske in gradbene zadruge, kmečke posojilnice, tridentsko društvo katoliških dejavnosti in študentska vseučiliška zveza v Tridentu (AUCT). Prirejali so shode po vzoru ljudskih združenj (Volksverein) v Nemčiji. Za vzor so jim bile knjige in dela münstrskega škofa msgr. Emanuela von Kettelerja, ki je oznanjal in uresničeval načela enciklike Rerum novarum že dvajset let pred njenim izidom.

Shodov AUCT so se udeleževali tudi študentje takratnega italijanskega kraljestva. Zaradi njih je bila avstrijska policija pozorna tudi na ime De Gasperi. A študentje, ki so se na avstrijskem ozemlju zbirali kot italijanski krščanski socialisti, so hoteli napredek delavcev. Gojili so italijanski jezik in kulturo, niso pa podpirali nasilnih dejanj za priključitev ozemlja matični domovini.

V časnikarstvu

Alcide De Gasperi je sodeloval pri škofijskem dnevniku *Katoliški glas* (*La voce Cattolica*) in v glasilu krščanskih delavcev *Vera in delo*. Njegov članek s poročilom o prvem tridentskem katoliškem shodu so objavili 1. septembra 1902. O njem je Alcide dejal: „Z univerze odhajajo že izoblikovani demokrati in tudi aristokrati. Že od mladosti si oblikujejo svet po časopisih, ki jih berejo, in po pripadnikih svojega sloja. Ko postanejo zdravniki, odvetniki itd., ne bodo šli med ljudske množice kot bratje z brati, ampak kot predstavniki meščanstva, ki v naših časih zbuja toliko sovraštva in kletev ... Ali pa se že takrat odločijo, da stopijo k množicam kot bratje z brati ... Ta demokratični duh, ki nas spodbuja, je sad socialno dojetega krščanstva, ki ga človek živi znotraj in zunaj in v vsem javnem življenju.“

Na Dunaju

Po klasični maturi v Tridentu se je De Gasperi vpisal na filozofsko fakulteto dunajske univerze. Prestolnica avstrijskega cesarstva je bila topilnica narodov zaradi

KAZALO

ROBERT SCHUMAN

– Graditelj Evrope 5

KONRAD ADENAUER

– Demokratična Nemčija v Evropski zvezi 45

ALCIDE DE GASPERI

– Mir naj bo bratsko sodelovanje med narodi. 79